

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Aanleg Buitenhaven Bergen op Zoom

6 mei 2003

1145-59

ISBN 90-421-1154-2
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER.....	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Overige opmerkingen over het MER met aanbevelingen voor de verschillende momenten van besluitvorming.....	2

1. INLEIDING

De gemeente Bergen op Zoom heeft het voornemen om een nieuwe haven aan te gaan leggen in de toegangseul naar de huidige Theodorushaven. De nieuwe haven omvat onder andere een laad- en loskade, haventerreinen en -installaties. Omdat de plaats waar de haven is gepland buitendijks ligt wordt gesproken van een buitenhaven. Vanwege de aanleg van deze buitenhaven moet het vigerende bestemmingsplan gewijzigd worden en is voorafgaande daaraan een procedure doorlopen op grond van het gewijzigde Besluit milieueffectrapportage (m.e.r.) 1994, onderdeel C, categorie 4.

Bij brief van 28 februari 2003¹ heeft het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 10 maart 2003 ter inzage gelegd².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezer⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 30 augustus 2001;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over de wijziging van het vigerende bestemmingsplan. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER aanwezig** is. In het MER wordt de voorgenomen activiteit duidelijk beschreven, tevens worden de verschillende alternatieven besproken en aangegeven waarom de voorkeur uitgaat naar een zogeheten langshaven in de toegangseul naar de huidige Theodorushaven. De milieueffecten van de aanleg en het gebruik van de langshaven op deze locatie worden in het MER goed beschreven, waardoor goede en bruikbare informatie beschikbaar is gekomen om het milieubelang een volwaardige plaats te kunnen geven in de besluitvorming. De Commissie is van mening dat het MER goed leesbaar is en een systematische opbouw kent. Daarnaast vindt de Commissie dat de ondersteunende illustraties (zoals afbeelding 5.1, driedimensionale weergave) verhelderend werken.

2.2 Overige opmerkingen over het MER met aanbevelingen voor de verschillende momenten van besluitvorming

Theodorushaven

In de vergelijking van mogelijke andere alternatieven wordt de huidige Theodorushaven als ongeschikt beoordeeld, omdat deze niet aan de gestelde doelen voldoet. Een belangrijk argument lijkt te zijn dat een roll on/roll off-faciliteit op die plaats niet gerealiseerd kan worden. Echter, de behoefte aan een dergelijke faciliteit wordt in het MER niet onderbouwd. Op dit moment is op het gebied van het intermodale vervoer voor de binnenvaart vooral de containervaart van groot belang. Ontwikkelingen ten aanzien van roll on/roll off voor de binnenvaart in Nederland zijn er nauwelijks. Indien er geen concrete verlader in de regio Bergen op Zoom aanwezig is, die zich wil gaan richten op roll on/roll off dan lijkt de aanleg van een dergelijke faciliteit weinig zinvol. Mogelijk dat daardoor ook de (heringerichte en geoptimaliseerde) Theodorushaven bij de besluitvorming opnieuw in beeld zou kunnen komen. Wel kan geconstateerd worden dat deze haven krap bemeten is, zeker wanneer duwkonvoeien daarin moeten kunnen aanleggen.

‡ De Commissie adviseert om, indien het argument om al dan niet een roll on/roll off-faciliteit te kunnen realiseren van doorslaggevend belang is geweest, opnieuw de mogelijkheid van een heringerichte en geoptimaliseerde Theodorushaven mee te wegen bij de besluitvorming.

Natuur

In het MER en vooral in de bijlagen bij het MER is alle essentiële informatie aanwezig om een besluit tot bestemmingsplanwijziging te kunnen nemen. Echter, abusievelijk wordt in het MER verwezen naar de (oude) Natuurbeschermingswet, terwijl sinds 1 april 2002 de (nieuwe) Flora- en Faunawet (FFW) in werking is getreden. De Commissie adviseert om zo spoedig mogelijk een ontheffing aan te vragen bij het Ministerie van LNV op grond van artikel 75 FFW, aangezien zonder deze ontheffing het project geen doorgang kan vinden.

‡ De Commissie adviseert om zo spoedig mogelijk een ontheffingsaanvraag op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet aan te vragen bij het Ministerie van LNV.

Daarnaast dient het gemeentebestuur een besluit te nemen waarin wordt vastgelegd of er al dan niet sprake kan zijn van significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied Zoommeer. Daar wordt in het MER wel op gewezen, maar er wordt geen duidelijke conclusie getrokken. Op grond van artikel 6 van de Habitatrichtlijn is een dergelijke beoordeling nodig, ook wanneer – zoals hier het geval zal zijn – er sprake is van externe werking. Oftewel, de langshaven wordt buiten het Vogelrichtlijngebied aangelegd, maar indirect zou er sprake kunnen zijn van aanzienlijke milieugevolgen voor het Vogelrichtlijngebied. Het Zoommeer heeft zich gekwalificeerd als Vogelrichtlijngebied vanwege de broedaantallen van de Zwartkopmeeuw, Kluut, Krakeend en Slobeend. Op grond van de in het MER en de bijlagen bij het MER geleverde informatie, kan de conclusie getrokken worden dat er geen sprake zal zijn van significante gevolgen op het Vogelrichtlijngebied, waardoor populaties van genoemde soorten ernstig zullen worden aangetast. De informatie is voldoende gedetailleerd en actueel om deze conclusie gefundeerd te kunnen trekken. In het plangebied en directe omgeving bevinden zich gemiddeld respectievelijk 6% en 5% van de aantallen Krakeend en Slobeend in het Vogelrichtlijngebied Zoommeer. Dit plangebied zal bovendien slechts ten dele worden aangetast. De Zwartkopmeeuw en Kluut broeden uitsluitend op de Princesseplaat. De aantallen nemen op grond van verzuivering af (autonome ontwikkeling) en de nadelige effecten van de buitenhaven lijken op grond van het MER en de bijlagen beperkt. Daarnaast dient ook de aard van de activiteit en de gevolgen daarvan – extra scheepvaart en het verladen van vracht – afgezet worden tegen de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling daarvan, namelijk de bestaande scheepvaart voor de huidige Theodorushaven en de Kees de Boerhaven (GEP) en de overslag die daar plaatsvindt. Ook indien gekozen wordt voor een heringerichte en geoptimaliseerde Theodorushaven, zal er geen sprake zijn van significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied Zoommeer.

‡ De Commissie concludeert op basis van de informatie in het MER en de daarbij behorende bijlagen dat er geen sprake zal zijn van significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied Zoommeer. Zij adviseert het gemeentebestuur om dit bij het besluit over het bestemmingsplan expliciet vast te leggen.

Tot slot wil de Commissie nog wijzen op de mogelijkheid van – niet verplichte - compensatie, door de grond van het afgegraven schor⁸ op de plaats waar de nieuwe langshaven moet komen te verplaatsen en aan de zuidzijde van Noordland te hergebruiken en daar vlak voor de dijk een nieuw schor aan te leggen. Daardoor zal met name de kans dat de fauna – zoals kustbroedvogels (Kluut, Strandplevier), vleermuizen (die erboven foerageren op grotere vliegende insecten) en vissen (paaiplaatsers⁹) – er ook gebruik van zullen maken, sterk toenemen. Wel zal bekeken moeten worden of dat schor op die plaats ook permanent aanwezig zal zijn dan wel snel door afslag zal zijn verdwenen en of daar maatregelen tegen te treffen zijn.

‡ De Commissie vraagt bijzondere aandacht voor de mogelijkheid van compensatie door het bestaande schor - indien gekozen wordt voor de langshaven - gedeeltelijk of

---

⁸ Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 3.

⁹ Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 3.

geheel af te graven en die grond te hergebruiken voor een nieuw schor gelegen voor de dijk aan de zuidzijde van Noordland.

Fasering

De Commissie is van mening dat de nieuwe langshaven groter wordt opgezet, dan waar mogelijk in de praktijk behoefte aan bestaat. Door te kiezen voor een langshaven, biedt dat wel de mogelijkheid om de nieuwe haven gefaseerd aan te leggen. Ook in het MER wordt van fasering melding gemaakt¹⁰.

| De Commissie adviseert om, indien gekozen wordt voor een langshaven in de toegangsgeul tot de Theodorushaven, dan de nieuwe haven gefaseerd aan te leggen, waardoor onnodige milieuschade – met name het afgraven van het schor - zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Nautische veiligheid

Door in het MER een voorkeur uit te spreken voor een langshaven in de toegangsgeul tot de Theodorushaven alsmede de Kees de Boerhaven (GEP), verdient met name de nautische veiligheid bijzondere aandacht. Zowel het type schepen (en de risico's daarvan) als het manoeuvreren van de aankomende en vertrekkende schepen dient beter bekeken te worden om mogelijke calamiteiten zoveel mogelijk te voorkomen. In het MER wordt aan dit aspect aandacht besteed, maar niet altijd op basis van de relevante type schepen. Tevens worden de mogelijkheden om te manoeuvreren niet altijd correct weergegeven. Bij de definitieve uitwerking dient hieraan bijzondere aandacht gegeven te worden¹¹.

| De Commissie adviseert om op basis van de correcte te verwachten schepen en de feitelijke ruimte die er bestaat om te manoeuvreren, bij de nadere uitwerking opnieuw te kijken naar de nautische veiligheid en zonodig de uitwerking van de haven aan te passen.

Spoorlijn

Indien de onderhandeling met bepaalde bedrijven in de (nabije) toekomst concrete resultaten opleveren, waardoor het gebruik van het spoor alsnog in beeld komt, dient dit aspect concreter te worden uitgewerkt. Er wordt in het MER summier aandacht besteed aan het afwickelen van goederentransport per spoor, omdat op dit moment nog niet bekend is of deze optie überhaupt wel in beeld zal komen. Mocht dit uiteindelijk wel het geval zijn, dan dient voorafgaande aan die besluitvorming, vooral ten aanzien van de veiligheid, meer concrete informatie te worden verzameld voordat tot besluitvorming kan worden overgegaan.

| De Commissie adviseert om, indien alsnog mocht blijken dat het gebruik van de spoorlijn in beeld komt, aanvullende concrete informatie hierover te verzamelen en dan met name ten aanzien van de veiligheid.

---

¹⁰ Zie daartoe pagina 99 van het MER.

¹¹ Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 4.

Waterkering

De Commissie constateert dat de huidige waterkering door de aanleg van de langshaven zal moeten worden aangepast, maar dat daardoor een andere situatie kan ontstaan dan in het MER wordt geschetst¹². De milieugevolgen daarvan zijn niet wezenlijk verschillend.

| De Commissie adviseert om, op basis van de voor dit gebied te hanteren hydrologische randvoorwaarden, de minimaal benodigde hoogte van de waterkering te bepalen.

---

¹² Zie bijlage 4, inspraakreactie nummer 3.